

ХІМІЧНА ПРОМИСЛОВІСТЬ УКРАЇНИ У І КВАРТАЛІ 2021 РОКУ: ФАКТИ, ЗМІНИ, ТЕНДЕНЦІЇ

1. Макроекономічні позиції хімічної галузі

Показники	Зміни, тенденції, коментарі
Частка хімічної промисловості у ВВП у I кварталі 2020 році - ____%	Дані станом на 15.04.2021 р. відсутні
Частка хімічної промисловості у переробній промисловості у січні-лютому 2021 року – 4,2 % (січень-лютий 2020 р. – 4,3 %)	Показник стабільний, водночас слід взяти до уваги, що період січень-лютий не є показовим у контексті оцінки даного показника

2. Товарне виробництво. Реалізація хімічної продукції

Показники	Зміни, тенденції, коментарі
<p>Індекс виробництва хімічної продукції:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>виробництво хімічних речовин та хімічної продукції у січні-лютому 2021 р. – 111,8 % (січень-лютий 2020 р. – 125%)</i> ✓ <i>виробництво гумових та пластмасових виробів у січні-лютому 2021 р. – 100% (січень-лютий 2020 р. – 99,7%)</i> 	<p>⚡ Найвищий індекс зростання випуску хімічної продукції у січні-лютому 2021 року спостерігався у виробництві продукції основної хімії та мінеральних добрив – 116,5%, пестицидів та інших агрохімікатів – 220,5%, гумових виробів -116,8%.</p> <p>⚡ В інших секторах (сектори ЛКМ, СМЗ, пластмасових виробів) було передсезонне «затишся» та збут накопичених товарних запасів.</p>
<p>Обсяг реалізованої хімічної продукції:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>у січні 2021 р. – 9,9 млрд. грн. (січень 2020 р. – 7,69 млрд. грн.),</i> ▪ <i>у лютому 2021 р. – 11,09 млрд. грн., лютий 2020 р. – 8,59 млрд. грн.</i> ▪ <i>усього у січні-лютому – 21 млрд грн. (усього у січні-лютому 2020 р. - 16,29 млрд. грн.).</i> ▪ <i>оціночні дані за січень-березень 2021 р. – 33,4 млрд. грн. (січень-лютий 2020 р. – 27,2 млрд. грн)</i> <p>Із 50 найменувань ключової хімічної продукції (окремі хімічні речовини, товарні групи), по яким ДП «Черкаський НДІТЕХІМ» веде постійний моніторинг упродовж багатьох років, в аналізований період по 30 найменуванням продукції спостерігався приріст обсягів випуску товарної</p>	<p>⚡ У структурі реалізації хімічної продукції посилюється домінування продукції основної хімії та мінеральних добрив - 53% та залишається стабільно високою частка пластмасових виробів – 30,5% (разом – майже 84%);</p> <p>⚡ Частка експорту у структурі реалізації продукції основної хімії та мінеральних добрив становить 40,2% (січень-лютий 2020 р. -34%), пластмасових виробів – 21,8% (січень-лютий 2020 р. – 18%). Таким чином, у поточному році збільшився експорт продукції основної хімії та мінеральних добрив на фоні скорочення реалізації за межами країни пластмасових виробів.</p> <p>⚡ Найбільш суттєвий приріст обсягів випуску продукції у натуральних показниках спостерігався у виробництві дезінфікуючих засобів (416%), кисню (106%), синтетичного аміаку (124%), нітрату амонію (105%), розчинників (162,5%), ПВХ (108,5%), сумішей гумових з додаванням вуглецевої сажі чи діоксиду кремнію не вулканізовані (151,2%), поліпропіленових труб, трубок, шлангів (118,2%), покриттів з ПВХ (172%) та ін.</p>

<p>продукції у натуральних показниках, по інших позиціям спад становив від 2-5 до 10-14%.</p>	<p>✚ Таким чином, динаміка виробництва та реалізації хімічної продукції у січні-лютому 2021 року була обумовлена ростом зовнішнього та внутрішнього попиту в окремих сегментах на фоні триваючої стагнації виробництва у значній частині секторів під впливом різних чинників (ковідна «депресія» попиту, зменшення обсягів виробництва хімічної продукції на малих та мікропідприємствах, значні товарні залишки на кінець 2020 р. та ін.)</p>
---	---

3. Зовнішня торгівлі

Показники	Зміни, тенденції, коментарі
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Обсяг експорту хімічної продукції склав у 1 кварталі 2021 році 666 млн. дол. США (з корундом) або 548,4 млн. дол. США без корунду (1 квартал 2020 року - 538,5 млн. дол. США з корундом або 402,4 млн. дол. США без корунду); ✓ Приріст експортних поставок хімічної продукції спостерігався у переважній більшості товарних груп, окрім товарної групи продукції неорганічної хімії та ЛФП; ✓ У регіональному зрізі найбільш значимо експорт хімічної продукції виріс з України до Бразилії (з 0,5 до 23,7 млн.дол. США), Польщі (з 31,6 до 48,7 млн.дол. США), Румунії (з 10,7 до 20,1 млн.дол. США), Угорщини (з 6,4 до 12 млн. дол. США), Іспанії (4,1 до 12,2 млн. дол. США), США (з 3,8,2 до 14,6 млн. дол. США) та ін. країн. 	<p>✚ Темп росту експорту хімічної продукції з України у 1 кварталі 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року склав 123,6% (з корундом) або 136% (без корундом);</p> <p>✚ У розрізі основних товарних груп найбільш висока динаміка приросту експортних поставок у 1 кварталі 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року спостерігалася в експортних поставках (у вартісному вимірі) добрив (144%), первинних пластмас (147%), продукції органічної хімії (144%).</p> <p>✚ У розрізі окремих видів хімічної продукції найбільш високий приріст обсягів експортних поставок у 1 кварталі 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року у вартісному вимірі спостерігався в експорті бензолу (198%), пропілену (157%), гліцерину (226%), карбаміду (132%), ВАС (541%), реагентів діагностичних (140%), ПВХ (203%), ПЕВГ (в 11 разів), виробів з пластмас для транспортування та пакування (109%), шин для легкових автомобілів (162%) та ін.</p> <p>✚ Основними країнами ТОП-імпортерами хімічної продукції українського виробництва в першому кварталі 2021 р. були: РФ (26% з корундом), Польща (7,4%), Туреччина (6%), Італія (5,3%).</p> <p>✚ Порівняно з аналогічним періодом 2020 року у регіональній структурі експортних поставок зменшилася частка РФ (1 квартал 2020 р.- 35%), збільшилась частка Польщі (1 квартал 2020 р - 5,8%), Італії (1 квартал 2020 р - 4%), стабільною залишилася частка експорту до Туреччини (6%).</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Обсяг імпорту хімічної продукції в Україну склав у 1 кварталі 2021 році 2556,2 млн. дол. США (1 квартал 2020 року – 2279 млн.дол. США); ✓ Коефіцієнт покриття експортом імпорту в сегменті хімічної продукції у 1 кварталі 2021 році 	<p>✚ Темп росту імпорту хімічної продукції в Україну у 1 кварталі 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року склав 112%, тобто за динамікою цей показник є нижчим від росту експортних поставок.</p> <p>✚ Приріст імпортних поставок хімічної продукції в Україну у першому кварталі 2021 року у розрізі основних товарних груп порівняно з</p>

<p>склав 26 % (1 квартал 2020 року – 24%);</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Товарообіг в сегменті хімічної продукції у 1 кварталі 2021 році склав 3222, 2 млн. дол. США (з корундом) та збільшився порівняно з аналогічним кварталом 2020 року на 14% ; ✓ Негативне зовнішньоторговельне сальдо в сегменті хімічної продукції склало у 1 кварталі 2021 році 1890,2 млн.дол. США та, незважаючи на випереджувальний ріст експорту хімічної продукції, виросло на 8,6% порівняно із аналогічним періодом 2020 року(1 квартал 2020 року – 1740,5 млн.дол. США). 	<p>аналогічним періодом 2020 року був не фронтальним.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✚ У розрізі основних товарних груп найбільш висока динаміка росту імпорتنих поставок у 1 кварталі 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року спостерігалася в імпорті (у вартісному вимірі) продукції органічної хімії (118%), пластмас та виробів із пластмас (108%), каучуку та гумових виробів (122%). ✚ У розрізі окремих видів хімічної продукції найбільш високий темп росту обсягів імпорتنих поставок у 1 кварталі 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року у вартісному вимірі спостерігався у поставках метанолу (206%), ТДІ (165%), хлористого калію (129%), поліетилену (134%), КФС (217%), поліуретанів (133%), будівельних виробів із пластмас (121%), конвеєрних стрічок та приводних пасів (129%) та ін. ✚ Основними країнами ТОП-імпортерами хімічної продукції в Україну у першому кварталі 2021 р. були: Китай (15%), Німеччина (10%), Польща (9%), РФ (7%), Франція (7%), Білорусь (6%). ✚ По багатьом «чуттєвим» видам хімічної продукції (азотні добрива, комплексні добрива, пестициди, шини для легкових автомобілів, ПЕТФ та ін.) темп приросту імпорتنих поставок в Україну у січні-березні 2021 р. під дією різних чинників суттєво уповільнився – до 4-6% (у вартісних показниках);
--	--

4. Внутрішній товарний ринок хімічної продукції

Показники	Зміни, тенденції, коментарі
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Обсяг внутрішнього споживання хімічної продукції склав у січні-березні 2021 року, за попередніми даними, у д.ц. 87 млрд. грн. (3,1 млрд. дол. США) та збільшився порівняно з аналогічним періодом 2020 року на 24% (1 квартал 2020 року у д.ц. – 70,11 млрд. грн./2,8 млрд. дол. США) ✓ Частка імпоротної продукції на внутрішньому товарному ринку склала січні-березні 2021 року, за попередніми даними 80% та несуттєво зменшилась порівняно з попереднім роком (без корунду цей показник становить 82%). 	<ul style="list-style-type: none"> ✚ Аналіз інфляційної складової розрахунку росту обсягу встановленого внутрішнього споживання хімічної продукції у січні-березні 2021 року (індекс цін виробників промислової продукції у січні-березні 2021 року -136,6%) підтвердив, що цей показник у значній мірі був обумовлений значним ростом індексу цін промислових товаровиробників в аналізований період. Отже, реальний приріст обсягу внутрішнього товарного ринку хімічної продукції був суттєво нижчим та не перевищував 10-11%. ✚ Структура внутрішнього хімічного ринку в січні-березні 2021 року порівняно з аналогічним періодом принципово не змінилася, основними товарними групами в оптовій торгівлі залишаються добрива та агрохімікати (47%), пластмасові та гумові вироби (22%), миючі засоби, засоби для чищення, косметичні засоби (кумулятивно 13%), промислова хімічна продукція (9%), первинні пластмаси (5%).

5. Фінансові результати

Показники	Зміни, тенденції, коментарі
Дані щодо фінансових результатів роботи галузі у першому кварталі 2021 року станом на 15.04.2021 р. відсутні	

6. Промислові інвестиції

Показники	Зміни, тенденції, коментарі
Дані щодо інвестицій в основний капітал галузі у першому кварталі 2021 року станом на 15.04.2021 р. відсутні	

7. Заробітна плата. Промисловий персонал

Показники	Тенденції, коментарі
<p>✓ Середньооблікова чисельність штатних працівників склала на кінець лютого 2021 року:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції – 53,3 тис. осіб (лютий 2020 р. - 57,5 тис. осіб); ▪ у виробництві гумових та пластмасових виробів – 55,7 тис. осіб (лютий 2020 р. - 56,9 тис. осіб) 	<p>⚡ Показник середньооблікової чисельності штатних працівників у хімічній промисловості у 2021 році залишається нестійким, водночас спостерігається тенденція до зменшення кількості працюючих осіб порівняно з аналогічним періодом 2020 року (у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції – на 7,3%, виробництво гумових та пластмасових виробів – на 2,1%)</p>
<p>✓ Середня заробітна плата у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції склала:</p> <p>у січні 2021 року – 12271 грн, лютому – 12506 грн (довідково: січень 2020 р. – 11309 грн, лютий 2020 р. - 11645 грн.)</p> <p>✓ Середня заробітна плата у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції у січні-лютому 2021 року склала 12393 грн.</p>	<p>⚡ Середня заробітна плата у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції у січні 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року збільшилася на 8,5%, у лютому 2021 року – 7,4%;</p> <p>⚡ Середня заробітна плата у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції у січні-лютому 2021 року порівняно з аналогічним періодом 2020 року виросла на 8%.</p>

Оцінка ситуації в хімічній промисловості

- ⚡ *Хімічна промисловість залишається у 2021 році однією із відносно стабільно працюючих галузей переробної промисловості, за показником індексу виробництва основні її сектори перевищують аналогічні показники, як переробної промисловості в цілому, так і переважної більшості дотичних галузей промисловості.*
- ⚡ *Водночас стабільність функціонування хімічної галузі у значній частині секторів має ознаки триваючої стагнації та/або адаптаційного (інерційного) розвитку.*

✚ Роль спасаючого «кола» для хімічної галузі у поточному році відіграли наступні чинники:

(1) Продовження відновлювального росту випуску продукції в найбільш «нішевих» секторах (мінеральні добрива, пестициди та інша агрохімічна продукція, деякі види вуглеводнів, первинні пластмаси, окремі види гумових та пластмасових виробів) та секторах споживчого попиту (зокрема, відкладеного попиту).

Так, зокрема, такі ключові підприємства національного хімпрому, як ПрАТ «Рівнеазот» та ПрАТ «Севєродонецьке об'єднання Азот», у першому кварталі 2021 року продовжували відновлювати обсяги випуску продукції та збільшили обсяги виробництва в аналізований період відповідно на 36% та 47,4%. Суттєво наростили обсяги випуску та реалізації товарної продукції у поточному році також ПрАТ «Азот», ТОВ «Карпатнафтохім», ПАТ «Сумихімпром», АТ «Дніпроазот», ВАТ «ОПЗ» та інші провідні підприємства галузі.

(2) Ріст експортних поставок азотних добрив, окремих мономерів та окремих видів первинних пластмас на фоні росту світових цін на названі види хімічної продукції (розпочався новий ціновий цикл у світовому хімічному виробництві). У першому кварталі 2021 р. індекс зовнішніх (експортних) цін на хімічні речовини та хімічну продукцію українського виробництва склав 179%, тоді як індекс внутрішніх цін на хімічну продукцію в цей період не перевищував 119,4% ;

(3) Стабільний випуск хімічної продукції, яка працює на «ковідний» попит (дезінфікуючі засоби, мийні засоби та засоби для чищення, розчинники, неткані матеріали, полімерні плівки тощо);

(4) Високий рівень концентрації виробництва хімічної продукції на великих підприємствах (близько 56%), які утримали стабільність обсягів виробництва за рахунок диверсифікованості номенклатури хімічної продукції та зміни продуктової структури у певній частині секторів та товарних груп;

(5) Активні дії вітчизняних хімічних підприємств щодо ініціювання та проведення антидемпінгових розслідувань в різних сегментах та товарних групах з метою захисту своїх позицій на внутрішньому товарному ринку хімічної продукції.

**Розробник: Т.В. Ковеня (ДП «Черкаський НДІТЕХІМ»
(дата розробки: станом на 15.04.2021)**